

Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde

Mazā Pils iela 19, Rīga, LV - 1050, tālr. 67229272, e-pasts pasts@mantojums.lv, www.mantojums.lv

Rīgā

31.01.2019. Nr. 11-01/531

Pārresoru koordinācijas centrs
pkc@pkc.mk.gov.lv

Par Nacionālo attīstības plānu 2021.-2027.gadam

Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde (turpmāk – Pārvalde), atbildot uz Pārresoru koordinācijas centra aicinājumu, ir izvērtējusi Nacionālā attīstības plāna 2021.-2027. gadam (NAP2027) idejiskā “kodola” un prioritāšu piedāvājumu un sniedz savu viedokli.

Pārvaldes darba mērķis ir saglabāt kultūras mantojumu kā cilvēka dzīves kvalitātes nozīmīgu faktoru, to apzinot, aizsargājot, iekļaujot mūsdienu dzīves aprītē un veicinot tā novērtēšanu sabiedrībā.

Kultūras mantojums ir visu cilvēku un cilvēces sasniegumu kopums – bieži nenovērtēts attīstības resurss, spēks un enerģija. Laikam ejot, tas no ekskluzīvas funkcijas ir kļuvis par mūsdienu dzīves nozīmīgu sastāvdaļu. Kultūras mantojuma jēdziena izpratnē Eiropā par galveno aizvien vairāk tiek izvirzītas cilvēciskās vērtības, centrā liekot cilvēka dzīves kvalitāti.

2017.gada rudenī veiktajā Eurobarometra pētījumā 80 procenti aptaujāto Latvijā ir atzinuši, ka kultūras mantojums ir nozīmīgs ikvienam personīgi, 90 procenti aptaujāto ir atzinuši, ka kultūras mantojums ir svarīgs mūsu valstij, savukārt 66 procenti aptaujāto Latvijā ir atzinuši, ka dzīvošana kultūras mantojuma tuvumā var uzlabot cilvēka dzīves kvalitāti.

Pārvalde pozitīvi novērtē NAP2027 mērķa izvēli, kas orientēts uz cilvēka dzīves kvalitāti (“stabila izaugsme un dzīves kvalitātes pieaugums ikvienam iedzīvotājam”). Tomēr pārdomājama ir NAP2027 4.5.sadaļa – “Kultūra, sports un atpūta”. Kultūra šobrīd galvenokārt tiek atspoguļota kā atpūta un pasākumu apmeklēšana. Pagaidām NAP ilustrē kultūras jēdziena šauru izpratni: ***“Kultūra, sports un atpūta – aktivitāšu kopums, kas vērsts uz cilvēka garīgo un fizisko spēku atjaunošanu, emocionālo labsajūtu un intelektuālā potenciāla atraisīšanu, un kultūras vērtību saglabāšanu un jaunradi.”*** Kultūra mūsdienās arvien vairāk tiek uztverta kā starpdisciplinārs fenomens, viens no galvenajiem cilvēka dzīves kvalitātes veidojošiem faktoriem. Kultūra izceļ izcilākās pagātnes radītās vērtības un dod radošumu jebkurai dzīves sfērai. Kultūra plašākā jēdziena izpratnē ir cilvēku un cilvēces visu sasniegumu kopums, forma un veids, kas caurstrāvo jebkuru cilvēcisku darbību un esamību. Tā pastāvīgi attīstās un bez iedzimtības starpniecības pāriet no paaudzes uz paaudzi. Kultūra ietver sabiedrībā atzītas

vērtības, toleranci, indivīdu ārējo un iekšējo orientāciju, radošu garu un intereses. Kultūras saglabāšanas un attīstības pamats ir valoda, folklorā, paražas, rituāli, tradīcijas, zināšanas un izglītības process, daudzveidība, interese par citām kultūrām un pats būtiskākais – laikam atbilstoša radoša darba produkts. Ilgtermiņā kultūras mērķis vienmēr ir bijis garīga un tikumiska pilnība. Šaurākā nozīmē kultūru ir pierasts izprast kā mākslas, arhitektūras, mūzikas, literatūras un citas radošās izpausmes. Kultūra, īpaši radošums ir visu Latvijas nākotnes veiksmju pamatā. Kultūrai, īpaši kultūras mantojumam, NAP nepieciešams plašāks starpdisciplinārs atspoguļojums.

Kultūras mantojums ir stratēģisks resurss ilgtspējīgai valsts nākotnei, tā ir nozīmīga mūsu valsts kultūras, vides, sociālā un ekonomiskā vērtība, tomēr NAP2027 piedāvātajās prioritātēs un vērtībās kultūras mantojuma devums jaunu vērtību radīšanā, nodarbinātības veicināšanā, vides un cilvēka dzīves kvalitātes uzlabošanā vēl nav pietiekami atzīts.

Kultūras mantojums skar vairākas politikas jomas, ne tikai kultūru, piemēram, reģionālo attīstību, sociālo iekļaušanos, lauksaimniecību, jūrlietas, vidi, tūrisma, izglītību, pētniecību un inovācijas. Šīm politikas jomām ir tieša vai netieša ietekme uz kultūras mantojumu, un vienlaikus kultūras mantojums sniedz lielas iespējas to mērķu sasniegšanai. Tāpēc šīs iespējas būtu jāatzīst un jāattīsta vairāk.

Nemot to vērā, aicinu NAP2027 kultūras mantojumu atspoguļot plašāk – starpdisciplināri, to integrējot arī citu nozaru (piemēram, zināšanas un prasmes, dzīves vide, valstiskums un pilsoniskā apziņa) prioritātēs un vērtībās, lai maksimāli palielinātu kultūras mantojuma sniegtos sociālos un ekonomiskos ieguvumus.

Cieņā

Vadītājs

(paraksts*)

J.Dambis

*ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU